

PENTTI HAANPÄÄ

KARAVAA

KARAVANI

PENTTI HAANPÄÄ

KARAVAANI

JA

MUITA JUTTUJA

Helsinki 1930

näköispainos ntamo 2012

ISBN 978-952-215-258-9

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

www.ntamo.net

Helsinki 1930

Työväen kirjapaino

KARAVAANI

Taivaan vahvuutta alkoi täyttää se leppeä, viisaan näköinen hämärä, joka vallitsee Pohjolan loppukesän öitä.

Miesjoukko makasi metsikössä mahallaan, kyljellään tahi seljällään. Kuului hiljaista puhelua, hiljaista nau-rua. Siellä ja täällä hehkui savuke.

Aaroni istui joukon keskellä ja naksahteleva ääni kuului hämäryydestä. Hän tarkasteli taskuasettaan. Hän nosti kasvonsa ja hänen kalpea naamansa alkavan yön hämyssä näytti aavemaiselta.

— Täältä tippuu, eikä tule tyyriiksi! Silmätkääpä tekin pyssyjänne, että ovat kunnossa, jos asia vaatii . . .

Hän pisti aseensa takataskuunsa ja silmäili miesjoukkoa. Enimmät makasivat aloillaan. Muutamilla ei kai asetta ollut, ja toiset uskoivat sen olevan kunnossa. Vain puolenkymmentä miestä latasi browningejaan. Joku otti asian leikin kannalta. Kuului torahdus ja lausuma, että selväpä tuntuu torvi olevan.

Muuten oli hiljaista. Nuo nelisen tusinaa miestä olivat vaiti. Savukkeet hehkuivat.

Siinä makasi kokoelma sällejä ja juippeja, jotka ylen vähän ovat tehneet mitään rakentavaa ja pysyvää yhteiskunnassa, miehiä, jotka vaelsivat kaikenkaltaisella hampuusielämällä halki maailman laidan. Joukossa oli vain jokunen tosijätkä, monet talvet puunkaatoa harrastanut mies, tukinuittaja, mies, jonka elämän heittelemänä täytyi tilapäisesti kehittää leipänsä miten vain.

Ja Aaroni, karavaanin johtaja, istuu makaavan joukon keskellä. Hän on ollut sodassa ja hän pitää sen elämänsä keskeisimpänä, suurimpana tapahtumana. Hän on ollut taistelemassa Suomelle vapautta. Eikä hän sitä salaa. Hän on yhäkin sankari, sillä hän on ainoa, joka pohjolassa, tämänkin joukon keskellä, uskaltaa ja saa rankaisematta sanoa: Saatanan kommunisti! Sitä minä en äänestä!

Mutta hän puhuu myöskin muuta. Mahtava kapinan henki kumisee hänen kiukkuisessa äänessään, kun hän paasaa:

— Me taistelimme Suomen herroille vapauden! Mitä tekivät? Itse pitivät sen vapauden, mutta meille köyhemmille eivät siitä tiputa muruakaan. Kahdenkymmenen prosentin eläke tulee minulle tästä kädestä . . .

Ahvolan tappeluun on Aaronilta jäänyt vasemman käden kolme sormea.

— Kuinka sillä elää? Mutta piru tietää, mitä herrat itse saavat! Mitä on nytkin tapahtunut Viipurissa ja Vaasassa? Siellä ne kassain hoitajat joivat ja priliijantia pelasivat, pärsäsivät sotavaivaisten, invalidien rahoja kymmeniä tuhansia . . .

Tähän on joku miehistä saattanut huomauttaa pirulisen pilkallisesti:

— Ahä! Kuka käski mennä herrain kanssa marjaan.
Mutta silloin on Aaroni kimmastunut:

— Ja te kokootte niiden työväenpomojen vakkaan! Vuosikymmeniä te olette jo maksaneet saarnaveroa, eikä teidän leipänne yhtään valkene. Uusia herroja, uutta kuormaa olette vain ottaneet hartioillenne. Sillä herra mikä herra! Ja mitä tuoreempi herra, sitä pürumpi! Nähkääpä Venäjälle: herrat herrastelevat, mutta työmiehet saavat vain painaa töitä kuten sokeat oriit . . .

Aaronin silmät välähtelevät ja hänen suupielistään pärähtelee sylky. Hän on hullun kiivas mies. Hänen sanoissaan ja esityksessään on jonkinlainen vastustajaa lamauttava mahti. Sitäpaitsi hän ei pelkää tappelua.

Kaikki miehet vaikenevat. Jos heillä on jotakin muistuttamista Aaronin aatteita vastaan, eivät he tuo sitä ilmi.

Loppukesän tumma yö on läsnä. Jossakin haukkuu koira, maantiellä törähtää autontorvi ja mereltä kantautuu moottorin säkätys.

— Tupakat sammuksiin, määräsi Aaroni. Lastaus alkaa. Tulkaa vain vähitellen kellarille. Lastin saanut mies katsastaa metsän laidassa, että seuraava joutuu jälkeen. Ja sitten pidätte välimatkat. Ensikertalaisille sanon, että on turha yrittää petosta. Meidän firma maksaa aina: maksaa kaikesta laatunsa jälkeen! Sinä Kärki tulet tietenkin kärkeen. Liikkukaa hiljaa!

Metsikön laidassa oli kellari. Aaroni painui sinne ensimmäiset puolikymmentä miestä mukanaan. Peltiset astiat kolisivat, lunkkasivat. Kärki sai ensiksi niitä kaksi kappaletta reppuunsa ja lähti siekailematta liikkeelle kohti Kivalon sydänmaata kymmenpenikulmaiselle karavaanitielle, joka johti Rovaniemeen. Pian

oli toinen mies valmis seuraamaan häntä, ja säännöllisin väliajoin liittyi aina mies ikäänkuin rengas ketjuun eteenpäin lipuvaan kulkueeseen. Kullakin oli kaksi neekeripoikaa kantosäkissään, joku heikompi mies tyytyi yhteen, mutta Iso-Santeri, liki pari metriä pitkä jättiläinen, otti niitä haltuunsa kolme kappaletta. Mutta Iso-Santeri olikin kameeliksi syntynyt valtavine hartia-kyttyröineen. Hänestä ei ollut ihmisille esimerkiksi.

Kaikki kävi hyvin ja sujuvasti. Suotta ei Aaronin firman johdon sanottu huonontaneen rahalla paikkakunnan lain valvojain näköä ja kuuloa. Karavaanin lähtöä ei siis häirinnyt mikään. Neljäkymmentäneljä miestä ja lähes yhdeksänkymmentä puhdasveristä neekeripoikaa oli taipaleella.

Aaroni heitti oman taakkansa hartioilleen ja seurasi viimeisenä miehenä. Ketjun etumainen mies, Kärki, matkasi silloin jo luistavin askelin yli kolmen kilometrin päässä. Hän oli terävasilmäinen, sukkela mies, ja hänellä oli aivan ihmeteltävä paikallisvaisto. Aaronin mielestä oli luoja hänet vartavasten luonut pirtukaravaanin kärke mieheksi. Hän oli Aaronin, johtajan, niin sanottu oikea käsi.

Aaroni oli johdattanut jo kymmenet karavaanit poikki Kivalon sydänmaan Rovaniemeen, kymmeniä miehiä kussakin, joskus aina puolisen sataa. Olipa hänellä erään kerran ollut kuusikymmentäkuusi kameelia. Säännöllisesti kerran viikossa hänen karavaaninsa taivalsi tuon yli satakilometrisen taipaleen. Hänellä oli vakituinen kantomiehistö, johon aina liittyi tilapäisiä kantajia, lentojätkeä matkalla pohjoiseen. Viisisataa markkaa suoritettiin jokaisesta perille tuodusta pöntöstä. Kansa joi viinan. Se painui siihen

NÄKÖISPAINOS NTAMO 2012

9 789522 152589 >

WWW.NTAMO.NET